

Original article

Evaluation of Academic Vitality and Motivation of Students Based on Their Perception of the Learning Environment in Abadan School of Medical Sciences, Iran in 2018

Jamshid Bahmaei^{1*}Rozita Mostatab²Maryam Shomalinejad³Anahita Maleki⁴Fatemeh Mobasheri⁵

- 1- Instructor, Abadan University of Medical Sciences, Abadan, Iran
- 2- Student, Abadan University of Medical Sciences, Abadan, Iran

*Corresponding author: Jamshid Bahmaei,
Abadan University of Medical Sciences,
Abadan ,Iran

Email: jamshid_b1388@yahoo.com

Received: 29 July 2019

Accepted: 08 September 2019

ABSTRACT

Introduction and purpose: The learning environment affects the development and growth of a learner in an educational institution. Academic vitality and motivation are among the determining factors of success in the educational system. Consequently, the purpose of this study was to evaluate the academic vitality and motivation of students based on their perception of the learning environment in Abadan School of Medical Sciences, Iran.

Methods: This descriptive-analytical study was performed on the study population of all students of Abadan School of Medical Sciences. The sample size was calculated as 283 people and the samples were selected through simple random sampling method. The data were collected by the researchers using the questionnaires of learning environment evaluation and academic vitality and motivation. All the data were statistically analyzed by Pearson's correlation test and regression test utilizing the SPSS software version 18.

Results: Our findings demonstrated that there was a positive correlation between learning vitality and the perception of students of the learning environment. Moreover, the perceptions of students of the learning environment could be predictive of their educational vitality and academic motivation. All the components of the perception of students of the learning environment were able to predict the vitality of students. It should be noted that among the components of perception of the learning environment, only the aspect of the perception of the educational environment had a significant role in predicting academic motivation.

Conclusion: According to the results of the present study, a better understanding of students of the learning environment leads to higher motivation toward academic achievement in diverse educational and research fields. Furthermore, the improvement of the learning environment enhances the academic vitality of students in terms of responding to the confronted challenges and obstacles in educational environments.

Keywords: Academic motivation, Academic vitality, Perception of the learning environment, Students

► **Citation:** Bahmaei J, Mostatab R, Shomalinejad M, Maleki A, Mobasheri F. Evaluation of Academic Vitality and Motivation of Students Based on Their Perception of the Learning Environment in Abadan School of Medical Sciences, Iran in 2018. Journal of Health Research in Community. Summer 2019;5(2): 31-40.

مقاله پژوهشی

بررسی سرزندگی و انگیزش تحصیلی دانشجویان براساس ادراک آن‌ها از محیط یادگیری در دانشکده علوم پزشکی آبادان در سال ۱۳۹۷

چکیده

جمشید بهمنی^{۱*}
رزیتا مستطاب^۲
مریم شمالی نژاد^۳
آناهیتا مالکی^۴
فاطمه مباشری^۵

۱. مربی، دانشکده علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران
۲. دانشجو، دانشکده علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران

* نویسنده مسئول: جمشید بهمنی، دانشکده علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران

Email: jamshid_b1388@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۰۷
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۱۷

مقدمه و هدف: محیط یادگیری بر رشد و توسعه یادگیرنده در یک مؤسسه آموزشی تأثیر می‌گذارد. سرزندگی و انگیزش تحصیلی از جمله عوامل تعیین‌کننده موفقیت در نظام آموزشی می‌باشند. در این ارتباط، پژوهش حاضر با هدف بررسی سرزندگی و انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشکده علوم پزشکی آبادان براساس ادراک آن‌ها از محیط یادگیری انجام شد.

روش کار: پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی-تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان دانشکده علوم پزشکی آبادان تشکیل دادند که حجم نمونه معادل ۲۸۳ نفر برآورد گردید. روش نمونه‌گیری نیز از نوع تصادفی ساده بود. اطلاعات توسط پژوهشگران و با استفاده از پرسشنامه‌های ارزیابی محیط یادگیری، سرزندگی تحصیلی و انگیزش تحصیلی جمع‌آوری شدند. در ادامه، داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 18 و آزمون‌های ضریب همبستگی Pearson و رگرسیون تحلیل گردیدند.

یافته‌ها: بر مبنای یافته‌ها بین سرزندگی تحصیلی و ادراک دانشجویان از محیط یادگیری، همبستگی مثبتی وجود داشت. همچنین ادراک دانشجویان از محیط یادگیری، پیش‌بینی‌کننده سرزندگی و انگیزش تحصیلی آن‌ها بود و تمامی مؤلفه‌های ادراک دانشجویان از محیط یادگیری قادر به پیش‌بینی سرزندگی دانشجویان بودند. شایان ذکر است که از بین مؤلفه‌های ادراک از محیط یادگیری، تنها مؤلفه ادراک از جو آموزشی نقش معناداری در پیش‌بینی انگیزش تحصیلی داشت.

نتیجه‌گیری: بر مبنای نتایج می‌توان گفت که هرچه درک دانشجویان از محیط یادگیری بهتر باشد، انگیزه آن‌ها در جهت علاقه‌مندی به پیشرفت تحصیلی در رشته‌های مختلف آموزشی و پژوهشی بیشتر خواهد بود. بهبود محیط یادگیری نیز سرزندگی تحصیلی دانشجویان را در واکنش به چالش‌ها و موانع پیش رو در محیط‌های آموزشی افزایش خواهد داد.

کلمات کلیدی: ادراک از محیط یادگیری، انگیزش تحصیلی، دانشجویان، سرزندگی تحصیلی

◀ **استناد:** بهمنی، جمشید؛ مستطاب، رزیتا؛ شمالی نژاد، مریم؛ مالکی، آناهیتا؛ مباشری، فاطمه. بررسی سرزندگی و انگیزش تحصیلی دانشجویان براساس ادراک آن‌ها از محیط یادگیری در دانشکده علوم پزشکی آبادان در سال ۱۳۹۷. مجله تحقیقات سلامت در جامعه، تابستان ۱۳۹۸؛ ۵(۲): ۴۰-۳۱.

مقدمه

یادگیری (Learning) به‌عنوان یک موضوع مهم و پیچیده در فرایند زندگی انسان قادر به ایجاد تغییر در دانش،

مهارت‌ها، نگرش‌ها، ارزش‌ها، هیجانات، عقاید و احساسات می‌باشد. بر این اساس می‌توان گفت که قلمرو یادگیری، گسترده بوده و زمینه‌های شناختی، عاطفی و روان‌حرکتی را شامل می‌شود که یادگیری روان‌حرکتی همان یادگیری ذهنی همراه با فعالیت‌های عضلانی می‌باشد [۱]. محیط یادگیری (Learning Environment) شامل: کلیه شرایط و امکانات فیزیکی، روانی، عاطفی و عوامل اجتماعی و فرهنگی است که بر رشد و توسعه یادگیرنده در یک مؤسسه آموزشی تأثیر می‌گذارد [۲]. یک محیط یادگیری خوب برای ارائه آموزش باکیفیت، حیاتی است. بین محیط یادگیری و کسب نتایج ارزشمند از قبیل رضایت و موفقیت دانشجویان رابطه آشکاری وجود دارد. برای ارتقای کیفیت یادگیری لازم است نقاط ضعف محیط یادگیری شناسایی و برطرف شوند؛ از این رو می‌بایست به ادراک دانشجویان در جهت بهبود محیط یادگیری اهمیت بیشتری داده شود [۳]. یادگیری به عوامل متعددی بستگی دارد؛ اما یک گام اساسی در آن، مشارکت دادن یادگیرندگان در فعالیت‌های آموزشی و یادگیری است. این مسأله تحت تأثیر انگیزه و ادراک فرد قرار دارد که آن نیز به نوبه خود به تجارب قبلی یادگیرندگان، سبک‌های یادگیری، محیط و شرایطی که آموزش در آن ارائه می‌شود، بستگی دارد [۴]. محیط یادگیری عاملی است که بر رفتار تأثیر می‌گذارد و بیانگر ادراک دانشجو از محیط پیرامون خود در عرصه یادگیری می‌باشد که این درک و نگرش دانشجو تأثیر به‌سزایی بر پیشرفت تحصیلی و موفقیت وی در امر یادگیری دارد [۵]. شایان ذکر است که محیط یادگیری به بافت اجتماعی، روانی و آموزشی اشاره دارد که یادگیری در آن صورت می‌گیرد و به پیشرفت فراگیران کمک می‌کند [۶]. دانشجویان در دوره تحصیلی خود انواع چالش‌ها، موانع و فشارهای خاص این دوره را تجربه می‌کنند. یکی از توانمندی‌هایی که در سازگاری تحصیلی آموزندگان مورد توجه قرار گرفته است، سرزندگی تحصیلی (Academic Vitality) می‌باشد. سرزندگی

تحصیلی به توانایی موفقیت‌آمیز یادگیرندگان در برخورد با موانع و چالش‌های تحصیلی اطلاق می‌گردد [۷]. همچنین به پاسخ مثبت، سازنده و انطباقی به انواع چالش‌ها و موانعی که در عرصه مداوم و جاری تحصیلی تجربه می‌شوند، اشاره دارد [۸].

انگیزش تحصیلی (Academic Motivation) نیز از جمله عوامل مهم و تأثیرگذار بر موفقیت در نظام آموزشی است. از سوی دیگر، انگیزش (Motivation) مفهومی نظری می‌باشد که تعیین‌کننده رفتار افراد در شرایط خاص است. انگیزش به‌طور مستقیم بررسی نمی‌شود؛ بلکه به دنبال تداوم پیشرفت‌ها استنباط می‌گردد [۹]. مفهوم انگیزش بیان‌کننده حقایق جالبی درباره درک رفتار و یادگیری است. در حقیقت، انگیزش موجب تقویت رفتار شده و عاملی مهمی در پیشرفت تحصیلی محسوب می‌گردد [۱۰]. شایان ذکر است که بین ادراکات دانشجویان از محیط یادگیری و انگیزش تحصیلی و نگرش آن‌ها نسبت به علم ارتباط معناداری وجود دارد و محیط آموزشی نقش مهمی را در تربیت فارغ‌التحصیلان ماهر در دانشگاه‌ها ایفا می‌کند [۹]. محیط آموزشی تأثیر به‌سزایی بر رفتار دانشجو دارد و با موفقیت، رضایت و تحقق اهداف وی در ارتباط می‌باشد؛ از این رو درک و شناخت مسائل آموزشی نقش مهمی در تعدیل و مدیریت برنامه‌های آموزشی دارد [۱۱].

در این راستا، پژوهشی توصیفی-مقطعی طی سال‌های ۹۱-۱۳۹۰ با عنوان "ادراک دانشجویان از محیط یادگیری و آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی زنجان" به‌منظور بررسی محیط یادگیری و آموزشی انجام شد و در آن گزارش گردید که ادراک دانشجویان از محیط آموزشی در حد متوسط بوده و فضا برای بهبود و اصلاح در تمامی ابعاد محیط آموزشی وجود دارد؛ اما نیاز به اصلاح ابعاد یادگیری و شرایط اجتماعی بیشتر احساس می‌گردد [۴]. علاوه‌براین، در یک مطالعه توصیفی-همبستگی با عنوان "بررسی تأثیر ادراک دانشجویان از محیط یادگیری بر سرزندگی تحصیلی و انگیزش تحصیلی آن‌ها در دانشگاه علوم پزشکی بیرجند طی

$$n = \frac{Nz^2 pq}{Nd^2 + Z^2 pq}$$

در این پژوهش برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های ادراک از محیط یادگیری، سرزندگی تحصیلی و انگیزش تحصیلی استفاده شد. پرسشنامه ادراک از محیط یادگیری که توسط Roff و همکاران تدوین گردیده است، دارای دو قسمت می‌باشد. قسمت اول شامل سؤالاتی مربوط به ویژگی‌های فردی و زمینه‌ای دانشجویان بوده و قسمت دوم دربرگیرنده ۵۰ سؤال مربوط به سنجش ادراک و انتظار دانشجویان از محیط یادگیری و آموزشی دانشگاه می‌باشد که به پنج بعد تقسیم می‌شود که عبارت هستند از: ادراک دانشجویان از یادگیری با ۱۲ سؤال و حداکثر ۴۸ امتیاز، ادراک دانشجویان از مدرسین با ۱۱ سؤال و حداکثر ۴۴ امتیاز، ادراک دانشجویان از توانایی علمی خود با ۸ سؤال و حداکثر ۳۲ امتیاز، ادراک دانشجویان از جو آموزشی با ۱۲ سؤال و حداکثر ۴۸ امتیاز و ادراک دانشجویان از شرایط اجتماعی آموزش با ۷ سؤال و حداکثر ۲۸ امتیاز. حداکثر امتیاز کل ممکن نیز ۲۰۰ امتیاز بود. هر عبارت بر مبنای مقیاس لیکرت پنج امتیازی بین ۱ تا ۵ "نمره‌گذاری (کاملاً موافق = ۵ امتیاز و کاملاً مخالف = ۱ امتیاز) می‌شود. در هر حیطه از پرسشنامه مذکور با توجه به تعداد سؤالات، حداکثر امتیازات (نمرات) برای حیطه‌ها و محیط یادگیری کلی محاسبه می‌گردد که هرچه امتیازات به‌دست آمده در مکان مورد ارزیابی (دانشکده) بالاتر باشد، حکایت از محیط آموزشی مثبت‌تر و مطلوب‌تر دارد و بالعکس. پایایی پرسشنامه مورد نظر با استفاده از روش آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۸ محاسبه شده و روایی محتوای آن نیز مورد تأیید قرار گرفته است [۴].

در رابطه با پرسشنامه سرزندگی تحصیلی نیز باید گفت که دهقانی‌زاده و همکاران این پرسشنامه را با الگوگیری از مقیاس سرزندگی تحصیلی Martin و همکاران که دارای چهار گویه

سال‌های ۹۴-۱۳۹۳ "پژوهشگران به این نتیجه رسیدند که ادراک دانشجویان از محیط یادگیری، پیش‌بینی‌کننده سرزندگی تحصیلی آن‌ها می‌باشد. همچنین ادراک دانشجویان از محیط یادگیری به شکل معناداری قادر به پیش‌بینی انگیزش تحصیلی آن‌ها است [۹]. از سوی دیگر، در یک مطالعه تحلیلی-مقطعی در دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۸ با عنوان "مقایسه دیدگاه واقعی و ترجیحی دانشجویان پرستاری از محیط یادگیری بالینی" نشان داده شد که در مقایسه با دیدگاه واقعی، دانشجویان ترجیح می‌دهند که محیط بالینی دانشگاه علوم پزشکی اراک از نظر ابعاد نوآوری آموزشی، رضایت، شرح وظایف، روابط بین فردی، فردی‌سازی و مشارکت در سطح بالاتری قرار داشته باشد [۱۲]. علاوه‌براین، در مطالعه‌ای توصیفی-تحلیلی و مقطعی که در دانشگاه علوم پزشکی گلستان با عنوان «بررسی دیدگاه دانشجویان در مورد جو آموزشی (مدل DREEM)» انجام شد، پژوهشگران به این نتیجه رسیدند که جو آموزشی دانشگاه از نظر بیشتر دانشجویان مطلوب بوده و دانشجویان مذکر دیدگاه مثبت‌تری به جو آموزشی دانشگاه نسبت به دانشجویان مؤنث دارند [۵]. با توجه به موارد بیان‌شده، مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط میان سرزندگی و انگیزش تحصیلی دانشجویان براساس درک آن‌ها از محیط یادگیری در دانشکده علوم پزشکی آبادان انجام شد.

روش کار

پژوهش حاضر از نظر هدف، پژوهشی-کاربردی می‌باشد که به‌صورت توصیفی-تحلیلی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دانشکده علوم پزشکی آبادان در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ به تعداد ۱۰۶۹ نفر تشکیل دادند که از این تعداد، ۲۸۳ نفر از طریق رابطه زیر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند:

یافته ها

از میان دانشجویان مورد مطالعه که به عنوان نمونه انتخاب شده بودند، ۹۳ نفر (۳۲/۸ درصد) مرد و ۱۹۰ نفر (۶۷/۱۳ درصد) زن بودند. همچنین ۱۸۲ نفر (۶۴/۳۱ درصد) در رده سنی ۲۰-۱۸ سال، ۹۶ نفر (۳۳/۹۲ درصد) در رده سنی ۲۴-۲۱ سال و ۵ نفر (۱/۷۶ درصد) در رده سنی ۳۰-۲۵ سال قرار داشتند.

مطابق با جدول ۱، R نشان دهنده همبستگی ساده بین سرزندگی تحصیلی و ادراک دانشجویان از محیط یادگیری است و با توجه به اینکه مقدار R برابر با ۰/۰۸۳ می باشد، همبستگی بین دو متغیر در حد قوی ارزیابی می گردد. همچنین مقدار R² نشان می دهد که چه مقدار از متغیر وابسته (یعنی سرزندگی تحصیلی) می تواند توسط متغیر مستقل (یعنی ادراک دانشجویان از محیط یادگیری) تبیین شود؛ از این رو متغیر ادراک دانشجویان از محیط یادگیری می تواند ۷۰ درصد از تغییرات متغیر سرزندگی تحصیلی دانشجویان را پیش بینی نماید.

براساس مؤلفه های ادراک دانشجویان از محیط یادگیری، به منظور پیش بینی سرزندگی تحصیلی دانشجویان از رگرسیون چندگانه استفاده شد. مطابق با یافته های جدول ۲ می توان گفت از آنجایی که تمامی مؤلفه های ادراک دانشجویان از محیط یادگیری در سطح ۰/۰۵ معنادار می باشند، تمامی آن ها به شکل معناداری قادر به پیش بینی سرزندگی تحصیلی دانشجویان می باشند. علاوه بر این، مشاهده می شود که از بین مؤلفه های ادراک دانشجویان از محیط یادگیری، به ترتیب ادراک از مدرسین (اساتید) با β (۱/۱۱۶)،

است، توسعه داده اند [۷، ۸]. برای تهیه و روان سنجی نسخه ایرانی این پرسشنامه، دو مطالعه مقدماتی انجام شد که در این مطالعات از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، تعیین همسانی درونی و تحلیل مؤلفه اصلی با چرخش متعدد واریماکس استفاده گردید. در نهایت، پرسشنامه تهیه شده با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ و ضریب باز آزمایی ۰/۷۳ که بیانگر همسانی درونی و ثبات رضایت بخش گویه ها هستند، مورد تأیید قرار گرفت [۸]. فرم اصلی پرسشنامه انگیزش تحصیلی دارای ۱۰۰ سؤال می باشد؛ اما فرم کوتاه این پرسشنامه توسط بحرانی در شیراز برای سنجش انگیزش تحصیلی ساخته شده است. فرم کوتاه پرسشنامه دارای ۳۳ عبارت می باشد که براساس مقیاس لیکرت از "هیچ وقت = ۱ تا تقریباً همیشه = ۵" نمره گذاری می شود. پایایی فرم ۳۳ سؤالی با استفاده از روش آلفای کرونباخ معادل ۰/۷۷ گزارش شده است. شایان ذکر می باشد که روایی سازه این پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی مورد بررسی قرار گرفت [۱۳]. به منظور پیش بینی سرزندگی تحصیلی دانشجویان براساس درک آن ها از محیط یادگیری از رگرسیون ساده استفاده گردید. همچنین به منظور پیش بینی سرزندگی تحصیلی دانشجویان براساس مؤلفه های ادراک آن ها از محیط یادگیری از رگرسیون چندگانه همزمان بهره گرفته شد. علاوه بر این، برای پیش بینی انگیزش تحصیلی دانشجویان براساس ادراک آن ها از محیط یادگیری از رگرسیون ساده استفاده گردید. به منظور پیش بینی انگیزش تحصیلی دانشجویان براساس مؤلفه های ادراک آن ها از محیط یادگیری نیز رگرسیون چندگانه همزمان به کار رفت.

جدول ۱: پیش بینی سرزندگی تحصیلی براساس ادراک دانشجویان از محیط یادگیری

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده	R	R ²	F	T	Sig
		B	Std. Error					
سرزندگی تحصیلی	ادراک دانشجویان از محیط یادگیری	۰/۲۱۱	۰/۱۹۶	۰/۰۸۳	۰/۰۰۷	۱/۱۵۳	۱/۰۷۴	۰/۰۲۸۴

را پیش‌بینی کند.

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، به‌منظور پیش‌بینی انگیزش تحصیلی دانشجویان براساس مقیاس‌های ادراک دانشجویان از محیط یادگیری از رگرسیون چندگانه استفاده شده است. بر مبنای محاسبه ضرایب رگرسیونی می‌توان گفت که از بین مؤلفه‌های ادراک از محیط یادگیری، تنها مؤلفه "ادراک از جو آموزشی" نقش معناداری بر پیش‌بینی انگیزش تحصیلی داشته است.

ادراک از یادگیری با $\beta (1/010)$ ، ادراک از شرایط اجتماعی آموزش با $\beta (1/009)$ ، ادراک از توانایی علمی خود با $\beta (0/981)$ و ادراک از جو آموزشی با $\beta (0/972)$ از بهترین توانایی پیش‌بینی ادراک دانشجویان از محیط یادگیری برخوردار بوده‌اند ($P < 0/05$). مطابق با جدول ۳، انگیزش تحصیلی می‌تواند توسط متغیر ادراک دانشجویان از محیط یادگیری تبیین شود؛ از این رو می‌توان گفت که متغیر ادراک دانشجویان از محیط یادگیری می‌تواند ۰/۰۸۳ از تغییرات متغیر انگیزش تحصیلی دانشجویان

جدول ۲: پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی براساس مؤلفه‌های ادراک دانشجویان از محیط یادگیری

Sig	T	ضرایب استاندارد شده		B	متغیرهای پیش‌بین
		Beta	Std.Error		
۰/۰۰۱	۹۵/۰۵۲	۰/۵۴۶	۰/۱۱	۱/۰۱۰	ادراک از یادگیری
۰/۰۰۱	۳۷/۲۲۹	۰/۲۰۳	۰/۰۳۰	۱/۱۱۶	ادراک از مدرسین
۰/۰۰۱	۳۷/۶۵۸	۰/۱۹۲	۰/۰۲۶	۰/۹۸۱	ادراک از توانایی علمی خود
۰/۰۰۱	۳۹/۹۷۰	۰/۱۷۵	۰/۰۲۴	۰/۹۷۲	ادراک از جو آموزشی
۰/۰۰۱	۴۶/۸۰۶	۰/۲۲۲	۰/۰۲۲	۱/۰۰۹	ادراک از شرایط اجتماعی آموزش

جدول ۳: رگرسیون ساده مربوط به پیش‌بینی انگیزش تحصیلی براساس ادراک دانشجویان از محیط یادگیری

Sig	T	F	R2	R	ضرایب استاندارد نشده		متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک
					Beta	Std.Error		
۰/۰۰۱	۳/۸۶۵	۱۴/۹۴۱	۰/۰۸۳	۰/۲۸۷	۰/۲۸۷	۰/۱۰۳	ادراک دانشجویان از محیط یادگیری	انگیزش تحصیلی

جدول ۴: پیش‌بینی انگیزش تحصیلی براساس مؤلفه‌های ادراک دانشجویان از محیط یادگیری

Sig	T	ضرایب استاندارد شده		B	متغیرهای پیش‌بین
		Beta	Std.Error		
۰/۷۳۴	۰/۳۴۰	۰/۰۳۵	۰/۱۳۸	۰/۰۴۷	ادراک از یادگیری
۰/۴۳۱	۰/۷۹۰	۰/۰۷۷	۰/۳۸۹	۰/۳۰۷	ادراک از مدرسین
۰/۴۵۸	۰/۷۴۴	۰/۰۶۸	۰/۳۳۸	۰/۲۵۱	ادراک از توانایی علمی خود
۰/۰۰۱	۳/۷۸۹	۰/۲۹۶	۰/۳۱۵	۱/۱۹۵	ادراک از جو آموزشی
۰/۶۱۷	۰/۵۰۱	۰/۰۴۳	۰/۲۸۰	۰/۱۴۰	ادراک از شرایط اجتماعی آموزش

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر با هدف بررسی سرزندگی و انگیزش تحصیلی دانشجویان براساس ادراک آن‌ها از محیط یادگیری در دانشکده علوم پزشکی آبادان انجام شد. بخشی از نتایج نشان دادند که ادراک دانشجویان از محیط یادگیری، پیش‌بینی‌کننده سرزندگی تحصیلی دانشجویان می‌باشد. این نتایج با یافته‌های مطالعه اکبری بورنگ و همکاران، Friedel و همکاران، بدری گرگری و همکاران، مرادی و همکاران و میرکمالی و همکاران همخوان می‌باشد [۹، ۱۴-۱۷]. همچنین در مطالعه بهرامی و همکاران، اثرات مستقیم ادراک از محیط به شکل معناداری بر سرزندگی تحصیلی دانشجویان تأثیرگذار بود [۸]. Story و همکاران نیز در مطالعه خود بر نقش عوامل شناختی بر سرزندگی تحصیلی اشاره نمودند [۱۸]. علاوه بر این، Kuperminc و همکاران در مطالعه خود بر نقش عوامل بیرونی کلاس در یادگیری تأکید نمودند و نقش محیط یادگیری را در عملکرد تحصیلی، روان‌شناختی و رفتاری دانش‌آموزان مؤثر دانستند [۱۹]. نتایج مطالعات Martin و Marsh، میرکمالی و بخشی و همکاران نیز حاکی از آن بودند که ادراک از محیط یادگیری، رابطه مثبت و معناداری با سرزندگی تحصیلی دارد [۱۷، ۲۰-۲۲]. در این راستا، بهرامی و همکاران در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که اثرات غیرمستقیم ادراک از محیط یادگیری بر سرزندگی تحصیلی دانشجویان معنادار می‌باشد [۸].

در تبیین یافته‌های این قسمت از مطالعه می‌توان بیان داشت که محیط یادگیری دانشگاه تأثیر مثبت و مؤثری بر افزایش توانایی دانشجویان در مواجهه با چالش‌ها و موانع تحصیلی پیش رو دارد و از طریق فراهم نمودن موقعیت‌های پیشرفت، حمایت‌های عاطفی، انگیزشی و راهبردی می‌تواند بر ارتقای تاب‌آوری و سرزندگی تحصیلی دانشجویان اثرگذار باشد. در حقیقت، دانشجویانی که دارای انگیزه بوده و خودکارآمد هستند و از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده می‌کنند، در عملکرد تحصیلی خود پرنرتری

هستند و باور دارند که می‌توانند بر مشکلات و چالش‌ها غلبه نمایند [۸]. در این ارتباط، اساتیدی که از شیوه‌های تدریس پویا و فعال استفاده می‌کنند و مطالب آموزشی را با محیط شغلی آینده دانشجویان به‌طور مناسب و ملموسی پیوند می‌دهند، نقش به‌سزایی در افزایش سرزندگی تحصیلی دانشجویان دارند.

بخش دیگری از نتایج این مطالعه نشان دادند که ادراک دانشجویان از محیط یادگیری، پیش‌بینی‌کننده انگیزش تحصیلی دانشجویان می‌باشد. در این ارتباط، در چندین مطالعه بیان شده است که حمایت استاد از دانشجویان در کلاس درس بر انگیزه آن‌ها در پیشرفت تحصیلی اثرگذار می‌باشد [۲۵-۲۳، ۱۴]. در برخی از مطالعات نیز بر اثرگذار بودن چگونگی ساختار محیط آموزشی بر انگیزه فراگیران اشاره شده است [۱۵، ۲۶]. در این راستا، نتایج پژوهشی بر تأثیر میزان درک دانشجویان از محیط آموزشی و ارتباط آن با میزان حضور آن‌ها در کلاس درس اشاره نموده‌اند [۴]. Martin و همکاران نیز اذعان داشته‌اند که افراد دارای انگیزه پیشرفت بالا، سرزندگی تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند، به آینده تحصیلی خود امیدوارتر هستند و خودکارآمدی بالاتری را احساس می‌کنند [۲۷]. Deci و Ryan نیز در پژوهشی گزارش نمودند که انگیزه درونی با خلق مثبت، سرزندگی، رشد شخصی و خودشکوفایی در ارتباط است [۲۸]. از سوی دیگر، مطالعات نشان می‌دهند که ادراک از محیط یادگیری، تأثیر بالقوه‌ای بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دارد [۱۵، ۲۹، ۳۰]. در تبیین این بخش از نتایج مطالعه می‌توان گفت که انگیزش، یک پیش‌نیاز برای یادگیری بوده و تأثیر آن بر یادگیری کاملاً بدیهی است [۲۵]. هنگامی که ادراک از محیط یادگیری به نحوی باشد که دانشجویان محیط را متنوع و چالش‌برانگیز بدانند، اهداف مناسبی را انتخاب می‌کنند، محیط یادگیری را سودمند تلقی می‌نمایند و از راهبردهای انگیزشی مناسبی استفاده می‌کنند تا بتوانند با چالش‌های تحصیلی به شکل موفقیت‌آمیزی برخورد داشته باشند. در حقیقت، اگر درکی که

دانشجویان از محیط یادگیری دارند به صورت انگیزشی باشد، نوعی حس اعتماد به نفس را در آن‌ها به وجود می‌آورد که این موضوع می‌تواند بر توانایی دانشجویان در انجام تکالیف آموزشی و گذر از چالش‌های تحصیلی اثرگذار باشد. همچنین این موضوع موجب می‌شود تا یادگیرندگان در فرایند تحصیل پرتوان ظاهر شوند و از توانایی خود برای غلبه بر چالش‌های تحصیلی اطمینان حاصل نمایند. چنین افرادی حتی در صورت شکست، نه تنها عقب‌نشینی نمی‌کنند؛ بلکه راه‌های دیگر را برای رسیدن به موفقیت و عملکرد بهتر بررسی می‌نمایند. این مقاومت در برابر چالش‌های تحصیلی و ارائه پاسخ مثبت، سازنده و انطباقی به انواع موانع مداوم و جاری تحصیلی، اساس سرزندگی تحصیلی می‌باشد [۳۱]. درک از محیط یادگیری موجب افزایش انگیزه فرد در جهت آموختن شده و به دنبال آن سبب سرزندگی تحصیلی بیشتر وی می‌گردد. در راستای این نتایج، ارتباط بین درک از محیط آموزشی و انگیزه پیشرفت تحصیلی تأیید شده است [۳۲-۳۴].

یادگیری آکادمیک در محیط آموزشی دانشگاهی اتفاق می‌افتد؛ از این رو این شرایط و چگونگی محیط آموزشی است که تا حدود زیادی بر میزان پیشرفت و انگیزش تحصیلی دانشجویان تأثیرگذار می‌باشد؛ به طوری که وقتی دانشجویان محیط یادگیری را به صورت محیطی درک کنند که به تقویت استقلال آن‌ها منتهی می‌شود و محتوای محیط یادگیری را برای آینده خود مفید بدانند، از راه کارهای مناسبی برای برخورد با چالش‌ها و انطباق با شرایط تحصیلی استفاده می‌کنند که این امر منجر به موفقیت در زمینه تحصیلی آن‌ها خواهد شد. هرچه درک دانشجویان از محیط یادگیری بهتر باشد، انگیزه آن‌ها در راستای علاقه‌مندی به پیشرفت تحصیلی در زمینه‌های مختلف آموزشی و پژوهشی بیشتر خواهد بود و این انگیزه بر پیشرفت دانشگاه محل تحصیل آن‌ها تأثیر خواهد گذاشت؛ از این رو به مدیران آموزشی از جمله مدیران گروه‌های آموزشی، مسئولان و معاونان آموزشی دانشکده‌ها و همچنین رؤسای دانشگاه‌ها

پیشنهاد می‌شود اقدامات انگیزشی مناسبی از جمله نوآوری و خلاقیت در ایجاد محیط آموزشی، رقابتی و تشویقی همراه با امکانات آموزشی مناسب و به روز، ساختمان‌های آموزشی مناسب، آماده‌سازی هرچه بهتر دانشجویان برای شغل آینده خود، بازدیدها و سفرهای علمی منظم، استفاده از اساتیدی با دانش و مهارت‌های علمی بالا، مطرح کردن جدیدترین موضوعات علمی روز دنیا متناسب با رشته‌های تحصیلی دانشجویان از طریق برگزاری سمینارها و امکان حضور دانشجویان در همایش‌های علمی مرتبط با رشته تحصیلی آن‌ها را انجام دهند. بهبود محیط یادگیری نیز سرزندگی تحصیلی دانشجویان را در واکنش به چالش‌ها و موانع پیش رو در محیط‌های دانشگاهی و آموزش بالینی افزایش می‌دهد. افزایش سرزندگی تحصیلی می‌تواند بر بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان تأثیرگذار باشد؛ از این رو پیشنهاد می‌شود مسئولان آموزشی دانشگاه از طریق ایجاد امکان سازگاری بیشتر دانشجویان در محیط‌های آموزشی و بالینی، توانایی آن‌ها را در مواجهه با چالش‌ها و مشکلات افزایش دهند و آن‌ها را در اتخاذ تصمیم‌گیری‌های مناسب در مورد مسائل مرتبط با تحصیل یاری نمایند. همچنین پیشنهاد می‌گردد علاقه‌مندی و سلیقه‌های علمی و تحصیلی دانشجویان شناسایی شوند و از طریق کانون‌ها، انجمن‌ها و تشکل‌های علمی، این علایق به عرصه ظهور برسند. فراهم‌نمودن جوی مناسب به لحاظ کار گروهی، ایجاد نوآوری در شیوه‌های تدریس، استفاده از ادبیات گفتاری صمیمانه و دوستانه و استفاده از دانشجویان در بحث تدریس از جمله مواردی هستند که می‌توانند توسط اساتید در راستای افزایش سرزندگی تحصیلی دانشجویان مورد استفاده قرار گیرند.

قدردانی

مقاله حاضر حاصل یک طرح تحقیقاتی دانشجویی مصوب

تضاد منافع

منافع نویسندگان این مقاله با هیچ شخص یا اشخاص و سازمانی در تضاد یا تعارض نمی‌باشد.

دانشکده علوم پزشکی آبادان به شماره طرح ۹۶-۱۵۶st و شماره اخلاق IR.ABADANUMS.REC.237.1396 می‌باشد. بدین وسیله از تمامی شرکت کنندگان در مطالعه که با قبول زحمت و با وجود سؤالات زیاد پرسشنامه در راستای انجام این پژوهش با پژوهشگران همکاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

References

1. Pourghane P. Nursing students' experiences of clinical teaching: a qualitative study. *J Holist Nurs Midwifery* 2013; 23(2):16-26.
2. Days K. Creating and sustaining effective learning environments. *All Ireland Soc Higher Educ* 2009; 1(1):1-13.
3. Nahar N, Talukder MH, Khan TH, Mohammad S, Nargis T. Students' perception of educational environment of medical colleges in Bangladesh. *Bangabandhu Sheikh Mujib Med Univ J* 2010; 3(2):97-102.
4. Mohamadi A, Mohamadi J. Students' perception of the learning environment at Zanjan University of medical sciences. *J Med Educ Dev* 2013; 6(11):50-60 (Persian).
5. Faghani M, Jouybari L, Sanagoo A, Mansouriyar A. The perspectives of students about educational climate of Golestan university of medical sciences in 2010. *J Med Educ Dev* 2013; 6(12):43-50 (Persian).
6. Ebrahimi S, Pakdaman S, Sepehri S. The relationships among achievement goals, classroom climate, and perceived ability and instrumentality in adolescents. *Dev Psychol* 2011; 8(29):35-44 (Persian).
7. Martin AJ, Marsh HW. Academic buoyancy: towards an understanding of students' everyday academic resilience. *J Sch Psychol* 2008; 46(1):53-83.
8. Bahrami F, Badri M. The relationship between the perception of learning environment and academic Buoyancy through Mediating cognition, metacognition, achievement motive and self-efficacy among students. *J Cognit Strateg Learn* 2018; 5(9):189-212.
9. AkbariBooreng M, RahimiBooreng H. Explanation of academic vitality and motivation of students based on their perception of the learning environment in Birjand University of Medical Sciences. *Iran J Med Educ* 2016; 16:222-31 (Persian).
10. Ebrahimi GH, Khaghanizade M. The role of motivation in learning. *Educ Strateg Med Sci* 2008; 1(1):1-9 (Persian).
11. Gooneratne IK, Munasinghe SR, Siriwardena C, Olupeliyawa AM, Karunathilake I. Assessment of psychometric properties of a modified PHEEM questionnaire. *Ann Acad Med Singapore* 2008; 37(12):993-7.
12. Rezaei K, Kohestani HR, Baghchehi N. Comparison of actual and preferred nursing student perception of clinical learning environment in Arak University of medical sciences, 2009. *Iran J Med Educ* 2011; 11(5):457-66.
13. Bahrani M. A study of secondary students' academic motivation and the predictive factors. *J Soc Sci Humanit Shiraz Univ* 2005; 22(4):104-15 (Persian).
14. Friedel JM, Cortina KS, Turner JC, Midgley C. Achievement goals, efficacy beliefs and coping strategies in mathematics: The role of perceived parent and teacher goal emphasis. *Contempor Educ Psychol* 2007; 32(3):434-58.
15. Badri GR, Hosseini AF. Predicting mastery goal orientation: contributions of classrooms' perceived goals structures. *J Manag Syst* 2010; 5(17):1-25.
16. Moradi M, Shahmoradi H, Mahmoudi M, Sheybani O. The pattern of casual-experimental of the relationships between perceptions of family communication patterns, perceptions of the class structure, motivation and academic self-regulation in high school teenagers. *J Stud Learn Instruct* 2014; 6(1):113-40 (Persian).
17. Mirkamali M, Homayeni A, Amiri M. Survey of the relationship between perception of the classroom environment and students' academic adjustment in the faculties of social and behavioral sciences,

- University of Tehran. Higher Educ Lett 2015; 8(31):63-76 (Persian).
18. Story PA, Hart JW, Stasson MF, Mahoney JM. Using a two-factor theory of achievement motivation to examine performance based outcomes and self-regulatory processes. *J Person Individ Differ* 2011; 46(4):391-5.
 19. Kuperminc GP, Leadbeater BJ, Emmons C, Blatt SJ. Perceived school climate and difficulties in the Social adjustment of middle school students. *Appl Dev Sci* 2001; 1(2):76-88.
 20. Martin AJ, Marsh HW. Academic resilience and its psychological and educational correlates: A construct validity approach. *Psychol Sch* 2006; 43(3):267-81.
 21. Martin AJ, Marsh HW. Academic resilience and academic buoyancy: Multidimensional and hierarchical conceptual framing of causes, correlates and cognate constructs. *Oxford Rev Educ* 2009; 35(3):353-70.
 22. Bakhshaei F, Hejazi E, Dortaj F, Farzad V. The modeling of school climate perception and positive youth development with academic buoyancy. *J Curr Res Sci* 2016; 8(1):94-100.
 23. Greene BA, Miller RB, Crowson HM, Duke BL, Akey KL. Predicting high school students' cognitive engagement and achievement: Contributions of classroom perceptions and motivation. *Contempor Educ Psychol* 2004; 29(4):462-82.
 24. Habibpour Sedani S, Abdeli Sultan Ahmadi J, Faeedfar Z. A study on the learning styles of the students of urmia university of medical sciences based on "vark" developing critical thinking, liveliness and achievement motivation. *J Urmia Nurs Midwifery Facul* 2016; 13(12):1089-96 (Persian).
 25. Bong M. Between –and within– domain relations of academic motivation among middle and high school students: self-efficacy, task value and achievement goals. *J Educ Psychol* 2001; 93(1):23.
 26. Patrick H, Ryan AM. What do students think about when evaluating their classrooms mastery goal structures? *J Exper Educ* 2008; 77(2):99-124.
 27. Martin AJ, Colmar SH, Davey LA, Marsh HW. Longitudinal modelling of academic buoyancy and motivation: do the 5Cs hold up over time? *Br J Educ Psychol* 2010; 80(3):473-96.
 28. Deci EL, Ryan RM. Self-determination theory: a macro theory of human motivation, development, and health. *Can Psychol* 2008; 49(3):182-5.
 29. Bryan J. Fostering educational resilience and achievement in urban schools through school-family-community partnerships. *Profes Sch Couns* 2005; 8(3):219-27.
 30. Bowen J. A qualitative case study of educational resilience in at-risk inner city college graduates. Michigan: ProQuest LLC; 2016.
 31. Middleton MJ, Kaplan A, Midgley C. The change in middle school students 'achievement goals in mathematics over time. *Soc Psychol Educ* 2004; 7:289-311.
 32. Valinnt C, Lemery-Chalfant K, Swanson J, Reiser M. Prediction of children's academic competence from their effortful control, relationships and classroom participation. *J Educ Psychol* 2008; 100(1):67-77.
 33. Tsai YM, Kunter M, Lüdtke O, Trautwein U, Ryan RM. What makes lessons interesting? The role of situational and individual factors in three school subjects. *J Educ Psychol* 2008; 100(2):460.
 34. Taylor IM, Ntoumanis N. Teacher motivational strategies and student self-determination in physical education. *J Educ Psychol* 2007; 99(4):747-60.